

PROBLEMI UPRAVLJANJA ZAŠTIĆENIM PRIRODNIM DOBRIMA NA TERITORIJI GRADSKOG NASELJA BEOGRAD

**Ivan Samardžić¹, Dejan Filipović¹, Goran Anđelković¹,
Ivan Novković¹, Miško Milanović¹, Nevena Nekić¹**

Apstrakt: Zaštićena prirodna dobra na teritoriji gradskog naselja Beograd zauzimaju približno 10.58km², odnosno 2,72% ukupne površine (Samardžić I., 2017). Postoje mogućnosti proširenja zaštite i proglašenja novih zaštićenih prirodnih dobara (Foreland leve obale Dunava, Stepin lug i dr.). Ipak, u postojećim zaštićenim prirodnim dobrima postoje problemi upravljanja što je i predmet istraživanja ovog rada. Ti problemi su: administrativno-organizacioni (politika zaštite životne sredine i proglašenje zaštite prirodnih dobara, neprofesionalni menadžment i kadrovska politika, nesprovođenje planskih dokumenata, neadekvatan rad inspeksijskih organa, izostanak koordinacije komunalnih preduzeća, neresavanje komunalnih i drugih problema poput nelegalne gradnje, seče šuma, pošumljavanja, uklanjanja smetlišta i dr.), neefikasna kaznena politika (niske kazne ili izostanak kazni, obuka sudija), kapaciteti upravljača (ljudski resursi, mehanizacija), nedovoljna materijalna ulaganja, nizak nivo ekološke svesti stanovništva i specifični problemi zaštite pojedinačnih stabala. Cilj istraživanja je utvrđivanje predloga mera unapređenja upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima na teritoriji gradskog naselja Beograd na osnovu analize planskih dokumenata i terenskih istraživanja.

Ključne reči: zaštićena prirodna dobra, upravljanje, zaštita životne sredine, gradsko naselje Beograd

MANAGEMENT PROBLEMS OF NATURAL PROTECTED AREAS AT THE TERRITORY OF THE URBAN SETTLEMENT OF BELGRADE

Abstract: Natural protected areas occupy approximately 10.58 km² or 2.72% of the territory of the urban settlement of Belgrade (Samardžić I., 2017). There are possibilities for extending the protection and proclamation of new natural protected areas (Foreland of the left bank of the Danube river, Stepin Lug, etc.). Nevertheless, there are many management problems in the current natural protected areas that are subjects of this research paper. These problems are: administrative and organizational (environmental protection policy and proclamation of natural protected areas, non-professional management and personnel policy, lack of implementation of planning documents, inadequate operation of inspection bodies, lack of coordination of utility companies, unresolved utility and other various problems such as illegal construction, deforestation, afforestation, removal of dump sites, etc.), inefficient penal policy (low or even no penalties, training of judges), capacities of

¹ Univerzitet u Beogradu Geografski fakultet, Studentski trg 3/III, ivan_samardzic85@hotmail.com

Problemi upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima na teritoriji gradskog naselja Beograd

controller body (human resources, mechanization), insufficient material investments, low environmental awareness level of the population and specific problems of individual trees protection. The aim of this research is to determine proposals for improvement measures for the management of natural protected areas on the territory of the urban settlement of Belgrade, based on the analysis of planning documents and field researches.

Key words: natural protected areas, management, environmental protection, urban settlement of Belgrade

UVOD

Na teritoriji gradskog naselja (GN) Beograd nalazi se 37 zaštićenih prirodnih dobara, dok su „Forland leve obale Dunava kod Beograda“ i „Zimovalište malog vranca“ u postupku zaštite (tabela 1.). Najveći deo su pojedinačna stabla ili grupa stabala, a najveće površine su zaštićene šume: spomenici prirode (SP) „Šuma Košutnjak“, „Zvezdarska šuma“, „Bajfordova šuma“, „Miljakovačka šuma“, predeo izuzetnih odlika „Veliko ratno ostrvo“ i zaštićeno stanište „Veliko blato“. Na republičkom nivou pod zaštitom je nešto više od 6,5% teritorije, što je znatno manje od svetskog proseka, ali i više nego duplo u odnosu na GN Beograd. U sistemu upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima postoje problemi, ali i mogućnosti za kvalitetnije upravljanje i uvećanje površina pod zaštitom. Prostori od značaja zbog svojih karakteristika za zaštitu šuma, biodiverziteta i staništa su: Stepin lug, Šumice, Hajd park, šume na Milićevom brdu i brdu Torlak, Manastirska šuma i šuma Straževica, šume Paradajz ostrva i Ade Međice i zaštitne šume uz autoput. Za potrebe naučno-istraživačkog rada analizirana je planska dokumentacija, satelitski i aerofoto snimci i obavljeno terensko istraživanje.

Tabela 1. Zaštićena prirodna dobra na teritoriji GN Beograd

N	Zaštićeno prirodno dobro	Opština	Površina			God. zaš.	Upravljač
			ha	a	m ²		
	Spomenik prirode						
1.	Miocenski sprud na Tašmajdanu	Palilula	2	46	78	1968.	Grad Beograd
2.	Senonski sprud kredne periode Mašin majdan	S. venac	6	38	65	1969.	Grad Beograd
3.	Kalemegdanski rt	Stari grad	14	7	18	2015.	Grad Beograd
4.	Bajfordova šuma	Voždovac	40	08	02	2015.	JKP „Zelenilo-Beograd“
5.	Botanička bašta Jevremovac	Stari grad	4	81	83	1995.	Biološki fakultet (BU), Institut za botaniku
6.	Akademski park	Stari grad	1	45	90	2007.	JKP „Zelenilo-Beograd“
7.	Pionirski park	Stari grad	3	60	13	2007.	JKP „Zelenilo-Beograd“
8.	Miljakovačka šuma	Rakovica	84	71	92	2010.	JP „Srbijašume“
9.	Arboretum Šumarskog fakulteta	Čukarica	6	69	62	2011.	Šumarski fakultet (BU)
10.	Šuma Košutnjak	Čuk./Rak.	265	25	98	2014.	JP „Srbijašume“
11.	Topčiderski park	S. venac	29	46	44	2015.	JKP „Zelenilo-Beograd“
12.	Zemunski lesni profil	Zemun		77	91	2013.	„Eko. pokret Zemun“
13.	Lesni profil Kapela u Batajnici	Zemun	5	41	74	2014.	„Eko. pokret Zemun“

Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine, Palić-Subotica, 2019.

14.	Zvezdarska šuma	Zvezdara	80	57	87	2013.	JKP „Zelenilo-Beograd“
15.	Bukva na Dedinju	S. venac		2	4	2008.	JKP „Zelenilo-Beograd“
16.	Stablo kedra	S. venac			95	2001.	JKP „Zelenilo-Beograd“
17.	Stablo magnolije	S. venac		1	77	1998.	JKP „Zelenilo-Beograd“
18.	Stablo ginka	S. venac		3	80	1998.	JKP „Zelenilo-Beograd“
19.	Dve magnolije u Botičevoj	S. venac			60	2001.	JKP „Zelenilo-Beograd“
20.	Tisa u Botičevoj	S. venac			50	2001.	JKP „Zelenilo-Beograd“
21.	Dva stabla himalajskog borovca	S. venac		2	2	2001.	JKP „Zelenilo-Beograd“
22.	Hrast na Cvetnom trgu	Vračar		2	83	2001.	JKP „Zelenilo-Beograd“
23.	Platan na Vračaru	Vračar		4	85	2002.	JKP „Zelenilo-Beograd“
24.	Dve tise Saborne crkve	Stari grad		2	41	2005.	JKP „Zelenilo-Beograd“
25.	Grupa stabala na Kalemegdanu	Stari grad		/	/	1981.	JKP „Zelenilo-Beograd“
26.	Stabla u Zemunskom parku	Zemun		/	/	1991.	JKP „Zelenilo-Beograd“
27.	Čempres na Dedinju	S. venac			57	2006.	JKP „Zelenilo-Beograd“
28.	Tisa u Požeškoj ulici	Čukarica		1	3	2006.	JKP „Zelenilo-Beograd“
29.	Ginko na Vračaru	Vračar		1	2	2006.	JKP „Zelenilo-Beograd“
30.	Vinova loza u Zemunu	Zemun		2	30	2014.	JKP „Zelenilo-Beograd“
31.	Kesten na Dorćolu	Stari grad		2	57	2013.	JKP „Zelenilo-Beograd“
32.	Hrast u ulici Mije Kovačevića	Zvezdara		3	71	2014.	JKP „Zelenilo-Beograd“
	Strogi rezervat prirode						
33.	Šuma hrasta lužnjaka i graba kod Hajdučke česme	Čukarica	U sastavu SP Košutnjak				JP „Srbijašume“
34.	Šuma srebrne lipe	Čukarica	U sastavu SP Košutnjak				JP „Srbijašume“
	Predeo izuzetnih odlika						
35.	Veliko ratno ostrvo	Zemun	167	90	56	2005.	JKP „Zelenilo-Beograd“
36.	Forland leve obale Dunava kod Beograda	Palilula/ Zemun	1858	5	41	/	JP „Srbijašume“
	Zaštićeno stanište						
37.	Gljive Ade Ciganlije	Čukarica	21	25	0	2013.	JP „Srbijašume“
38.	Zimovalište malog vranca	Čukarica	29	17	42	/	JVP „Beogradvode“
39.	Veliko blato	Palilula	293	68	75	2016.	Šaranjski rib. „M. Alas“

Izvor: Rešenja o zaštiti objavljena u Službenom listu grada Beograda; Zavod za zaštitu prirode Srbije, uvid u elaborate o zaštiti, interni podaci; JKP „Zelenilo Beograd“, RJ za zaštićena prirodna dobra, interni podaci (preuzeto: Samardžić I., 2017).

OSNOVNI PROBLEMI I PREDLOG MERE KVALITETNIJEG UPRAVLJANJA ZAŠTIĆENIM PRIRODNIM DOBRIMA NA TERITORIJI GN BEOGRAD

Problemi upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima na teritoriji GN Beograd su mnogobrojni i mogu se podeliti u 5 osnovnih grupa, a to su:

1. Administrativno-organizacioni
2. Neefikasna kaznena politika
3. Izostanak jačanja kapaciteta upravljača i nedovoljna materijalna ulaganja
4. Nizak nivo ekološke svesti stanovništva
5. Specifični problemi zaštite pojedinačnih stabala.

1.) Pod administrativno-organizacionim problemima podrazumeva se više faktora od kojih su najznačajniji:

1. Politika zaštite životne sredine i proglašenje zaštite prirodnih dobara,
2. Nesprovođenje planskih dokumenata i prenamena zelenih površina,
3. Neprofesionalni menadžment i kadrovska politika,
4. Neadekvatan rad inspeksijskih organa,
5. Izostanak koordinacije komunalnih preduzeća,
6. Nerešavanje komunalnih problema, nelegalne izgradnje, seče šuma, pošumljavanja, uklanjanja smetlišta i dr.).

Pod **politikom zaštite životne sredine** podrazumeva se skup mera za unapređenje zaštite životne sredine. Analizom planske dokumentacije za oblast upravljanja zelenim površinama i zaštićenim prirodnim dobrima, pojavile su se kontradiktornosti. U planskoj dokumentaciji koja postoji za Grad, jedan od prioriteta je proširenje površina pod zelenilom i zaštićenim prirodnim dobrima, pa ipak, aktivnosti u praksi ne prate planove razvoja koji su definisani Regionalnim prostornim planom administrativnog područja Beograda, GUP-om, Strategijom pošumljavanja područja Beograda, Strategijom razvoja grada Beograda, Zelenom regulativom i dr. (npr. zelene staze, zeleni koridori, itd.). Dakle, **nerealizovanje planiranih zelenih površina i zaštićenih prirodnih dobara** je jedan od najvećih problema, kao i **izostanak implementacije** planskih dokumenata. Kao posledica toga jesu i nerealizovani akti o zaštiti „Forlanda leve obale Dunava kod Beograda“ i proširenja i redefinisanja zaštite „Zimovališta malog vranca“². Elaborati su urađeni, ali duži niz godina se čeka na usvajanje od strane Skupštine Grada. **Prenamena zelenih površina** je izuzetno opasna, ako se uzme u obzir da svaki pojedinačni potez prenamene zelene površine u građevinsko zemljište sa sobom nosi opasnost nastavka takvog procesa (npr. izgradnja TC Ušće (prenamenjen deo parcele zbog izgradnje), a krajem 2018. godine izgrađen parking nadomak TC Ušće na zelenoj površini). Izostanak rezervacije prostora za zelene površine u neplanskim naseljima na periferiji GN Beograd je nasleđeni problem usled nelegalne izgradnje (naselja Padina, Cvetanova ćuprija, Mirijevo III, Ledine, Plavi horizonti itd.). Ulaganjem u **informacione tehnologije** i kvalitetnim informacionim sistemom bi se postiglo efikasnije upravljanje zaštićenim prirodnim dobrima (monitoring, koordinacija rada nadležnih službi, efikasan odgovor u slučaju antropogenog ugrožavanja, inventarizacija, razmena podataka itd.).

² Studija zaštite za buduće zaštićeno prirodno dobro „Zimovališta malog vranca“ poslata je Sekretarijatu za zaštitu životne sredine grada Beograda 4.8.2016. godine, ali akt o zaštiti nije donet.

Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine, Palić-Subotica, 2019.

Problem neprofesionalnog menadžmenta i kadrovska politika je u potpunosti odgovornost lokalne samouprave, ako je osnivač upravljača Grad, koja je nadležna za poslove upravljanja i zapošljavanja, dok je za državno preduzeće odgovorna država. Privatna preduzeća ili organizacije koje su upravljači samostalno sprovode menadžment, a izveštaje o upravljanju dostavljaju nadležnim gradskim organima. **Inspeksijski organi** se susreću sa problemom nedostatka odgovarajućeg broja inspektora ili neadekvatne obučenosti.

Koordinacija rada komunalnih preduzeća čiji je osnivač Grad, ali i koordinacija sa javnim preduzećima i institucijama od značaja za zaštitu životne sredine, predstavlja značajan problem prilikom rešavanja konkretnih problema: komunalnih (obezbeđivanje kontejnera, kanti i reciklažnih ostrva, zatim javnih toaleta i česmi, opremanje zelenih površina parkovskim mobilijarom, stazama, dečjim igralištima, prostorima za trening i dr.), seče šume, uklanjanja otpada i smetlišta, pošumljavanja, upravljanja priobaljem i dr. Kako bi se pojedini problemi rešili neophodno je redefinisati nadležnosti komunalnih i drugih preduzeća (npr. upravljanje otpadom - JKP „Zelenilo Beograd“, JKP „Gradska čistoća“ i JVP „Beogradvode“) i usaglasiti sa Zakonom o komunalnim delatnostima³. Takođe, neophodno je redefinisati i ulogu Komunalne policije u poslovima od značaja za zaštitu životne sredine (npr. efikasnije učestvovanje u poslovima u kojima su nadležnosti upravljača ograničene poput nelegalne izgradnje, seče šuma, nepropisnog parkiranja i dr.).

2.) **Neefikasna kaznena politika** utiče na to da se pojedini problemi ne rešavaju, dok se određeni problemi ponavljaju. Razlog tome su niske kazne, a često i izostanak kazni (npr. seča stabala u zaštićenim prirodnim dobrima). Iskustva ekološke inspekcije ukazuju na to da je neophodna i sveobuhvatnija obuka sudija iz oblasti zaštite životne sredine.

3.) Usled **nedostatka materijalnih sredstava** izostaje i značajnije ulaganje u oblast zaštite životne sredine. To podrazumeva otežani rad komunalnih i drugih preduzeća (amortizacija mehanizacije, velika površina koju je neophodno opslužiti sa limitiranim brojem zaposlenih itd.), finansiranje upravljača, ulaganje u ograničenu turističku i drugu ponudu (pečačke ture, vidikovci, brošure, info centri, marketing, edukacija i dr.).

4.) **Nizak nivo ekološke svesti** je problem vezan za celu Srbiju i problem koji se rešava efikasnijom edukacijom, ali i kaznenom politikom (kazne za uništavanje zaštićenog prirodnog dobra, bacanje otpada i dr.) i stimulisanjem (nadoknada za reciklažu i dr.).

5.) **Problem zaštite pojedinačnih stabala** se odnosi na sušenje stabala izazvano antropogenim uticajem (zagadenje, rekonstrukcija ulica i dr.) ili nedovoljnom površinom zaštite usled čega dolazi do oštećenja korenovog sistema. Takvih primera je u prethodnim godinama bilo, a aktima o prestanku zaštite⁴ su i potvrđene odredbe po kojima su pojedina stabla i posečena. Tendencija upravljanja pojedinačnim stablima je da nekadašnju zaštitu pojedinačnih stabala zameni zaštita površina, odnosno da se pojedinačna stabla štite osim neposredne blizine i na širem području. U tom smislu u okviru SP „Pionirski park“ nalazi se i SP „Tri stabla koprivića“ zaštićen 1979. godine opštinskim aktom o zaštiti, a u okviru SP „Topčiderski park“ nalazi se i SP „Platan kod Miloševog konaka“ zaštićen 2001. godine (površina 18a 85m²). SP „Grupa stabala na Kalemegdanu“ čine evropska crvena bukva, hrast lužnjak, kelreuterija i mečija leska, a SP „Stabla u Zemunskom parku“ čine pet stabala tise i četiri stabla kavkaske pterokarije.

³ 2011. Zakon o komunalnim delatnostima („Sl. glasnik RS“, br. 88/11, 104/16, 95/18).

⁴ Rešenje o prestanku zaštite zaštićenih prirodnih dobara „Stablo japanske sofore, dva stabla ginka, gvozdeno drvo, stablo srebrne smrče i stablo juginog drveta“ („Sl. list grada Beograda“, br. 41/10), (Zemunski park); Rešenje o prestanku zaštite zaštićenog prirodnog dobra „Kesten Jakšića na Senjaku“, („Sl. list grada Beograda“, br. 41/10); Rešenje o prestanku zaštite zaštićenog prirodnog dobra „Stablo evropske crvene bukve“, („Sl. list grada Beograda“, br. 41/10); Rešenje o prestanku zaštite zaštićenog prirodnog dobra „Lalino drvo“, („Sl. list grada Beograda“, br. 72/14); Rešenje o prestanku zaštite zaštićenog prirodnog dobra „Stablo himalajskog borovca“ („Sl. list grada Beograda“, br. 57/13).

FORLAND LEVE OBALE DUNAVA KOD BEOGRADA

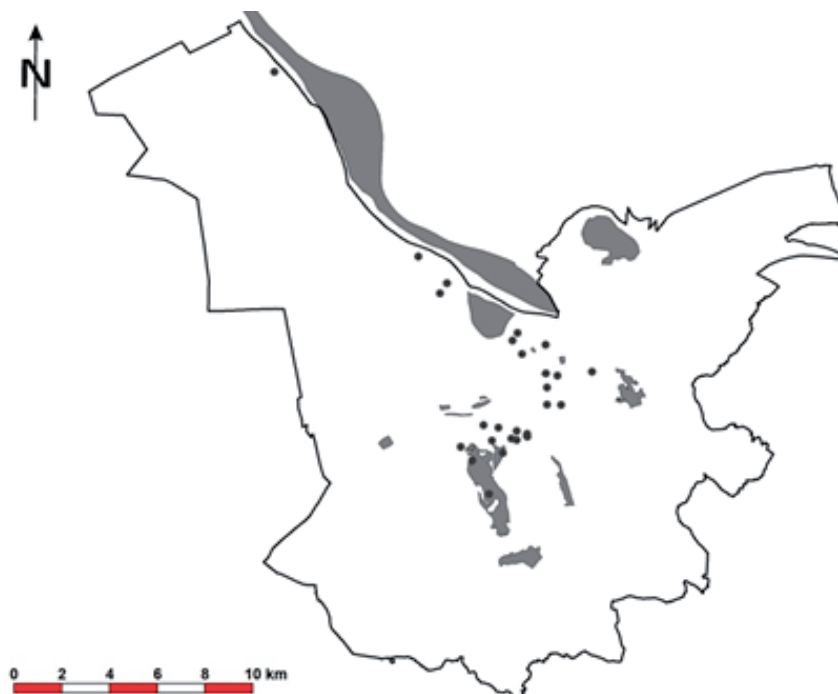
Studija zaštite za „Forland leve obale Dunava kod Beograda“ (definisan kao predeo izuzetnih odlika prema Zakonu o zaštiti prirode⁵) duži niz godina čeka na usvajanje. Elaborat o značaju i karakteristikama prostora uradio je Zavod za zaštitu prirode Srbije. Ovaj prostor se samo delimično nalazi na teritoriji GN Beograd, odnosno na granici GN Beograd. Ipak, zajedno sa predelom izuzetnih odlika „Veliko ratno ostrvo“, čini prostor od značaja za Beograd i Srbiju, a kao prostor od značaja za međunarodnu zaštitu predstavlja i IBA područje. Dok je Veliko ratno ostrvo Rešenjem⁶ Grada zaštićeno, prostor „Forlanda“ koji je sličan po svim karakteristikama, i dalje čeka na zaštitu duži niz godina. Karakteristično močvarno zemljište i kanali Dunava, šumski kompleksi, bogatstvo biodiverziteta i stanište velikog broja vrsta su osnovni preduslovi za zaštitu. Ipak, uz sve te karakteristike, značaj plavnog pojasa je nemerljiv za zaštitu Beograda od velikih voda Dunava i sprečavanja nagomilavanja leda tokom jakih zima.

Poslednjih godina pojavile su se mnoge ideje i planovi za urbanizaciju ovog prostora, izgradnju nove gradske luke, industrijske zone i zoniranih stambenih naselja. Takvi planovi su u direktnom sukobu sa elementarnim principima zaštite životne sredine, a urbanizacija bi značila uništavanje staništa, isčeznuće gotovo svih vrsta faune i najvećeg dela flore. To sa sobom nosi i izmenu klimatskih uslova u Beogradu i pojačavanja efekta „beogradskog ostrva toplote“. Ako nisu dovoljni razlozi za očuvanje ovog prostora bogatstvo flore i faune, značajnog ritskog staništa i šumskih kompleksa, sigurno jeste problem sužavanja korita reke Dunav i zauzimanja značajnog plavnog prostora. To bi značilo da uz betoniranu desnu obalu Dunava, urbanizacijom ovog prostora i leva obala postaje betonirana što bi smanjilo mogućnost prihvatanja velikih voda Dunava. Na taj način bi se ubrzao protok vode, a zimsko gomilanje ledenih santi bi mogao da bude potpuno novi problem za Beograd.

U prethodnim godinama pokrenute su i mnoge građanske inicijative za zaštitu „Forlanda“, jer bi realizacijom planiranih aktivnosti prostor doživeo potpunu transformaciju, a ekološki efekti bi bili nesagledivi. U tom kontekstu značajno je koristiti primer zaštićenog prirodnog dobra „Veliko ratno ostrvo“. Planovi o urbanizaciji su bili različiti (potpuna urbanizacija i pripajanje Novom Beogradu, izmeštanje Zoološkog vrta na ovu lokaciju, održavanje muzičkih festivala i dr.), ali aktom o zaštiti su makar stečeni uslovi za praktičnu zaštitu. To je dovelo do toga da se otkaže i muzički festival („Belgrejt festival“, 27-28. jul 2018.), ali to je samo jedan od primera kako je zaštita doprinela da se spreči ugrožavanje zaštićenog prirodnog dobra. Zaštitom „Forlanda leve obale Dunava kod Beograda“, sprečili bi se dalji planovi o urbanizaciji i očuvala životna sredina, što bi bio preduslov i za kvalitetno upravljanje. Sticanjem zaštite, na drugačiji, mnogo konkretniji način, mogla bi da se spreči degradacija životne sredine (npr. seča drveća ne bi se više definisala kao prekršaj već kao krivično delo). Ono što je izuzetno značajno, elaborat o zaštiti definiše detalje u vezi sa granicom, upravljanjem i merama zaštite i unapređenja stanja životne sredine.

⁵ Zakon o zaštiti prirode („Sl. glasnik RS“, br. 36/09, 88/10, 91/10, 14/16, 95/18).

⁶ Rešenje o stavljanju pod zaštitu prirodnog dobra „Veliko ratno ostrvo“, („Sl. list grada Beograda“, br. 7/05).

Karta 1. Zaštićena prirodna dobra na teritoriji GN Beograd

MOGUĆNOSTI PROGLAŠENJA NOVIH ZAŠTIĆENIH PRIRODNIH DOBARA

Površina koja je na teritoriji GN Beograd pod zaštitom, daleko je i od republičkog proseka. Deo objašnjenja je i tome što se radi o urbanoj sredini. Ipak, ako se uzmu u obzir geološke, geomorfološke, morfotektonske, hidrološke, orografske i druge karakteristike i specifičnosti prostora, jasno je da nije slučajno bogatstvo biodiverziteta i staništa (npr. obale Dunava okružene urbanom sredinom su stanište i orla belorepana). Ipak, pojedini prostori i dalje nisu upisani na listu zaštićenih prirodnih dobara, iako po svojim karakteristikama ispunjavaju uslove. Za neke prostore nikada nije ni pokrenuta inicijativa za zaštitu, dok se za pojedina duži niz godina vrši valorizacija, a navedeni su problemi „Forlanda leve obale Dunava kod Beograda“ i „Zimovališta malog vranca“.

Iz tog razloga od izuzetnog značaja za zaštitu šumskih kompleksa, biodiverziteta i staništa na teritoriji GN Beograd su: Stepin lug (Stepin gaj), Šumice, Hajd park, šumski kompleks prostora Reva bare, šume na Milićevom brdu i brdu Torlak, Manastirska šuma i šuma Straževice, zatim šume na Paradajz ostrvu i Adi Međici i zaštitne šume uz autoput (kod petlje „Zmaj“ i kod naselja Konjarnik).

Šumski kompleksi na Adi Međici su uvek posmatrani u širem kontekst zajedno sa Adom Ciganlijom, dok je izolovanost Paradajz ostrva doprinela da šumski kompleksi nisu ugroženi. Ipak, realizacijom projekata predviđenih na prostoru Ade Huje, ako ne bude zaštićen, šumski kompleks će verovatno biti potpuno uništen. Hajd park se nalazi u užoj gradskoj zoni

Problemi upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima na teritoriji gradskog naselja Beograd

i opremljen je komunalno u potpunosti i ima upravljača, pa je i održavanje odgovarajuće. Zaštitne šume uz autoput su izložene negativnim antropogenim uticajima i neophodna je zaštita kako bi se sprečila fragmentacija usled širenja urbane zone grada. Veliki problemi postoje na ostalim prostorima, gde se svakodnevno smanjuju šumski kompleksi posebno u Stepinom gaju, Manastirskoj šumi, Milićevom brdu i brdima Torlak i Straževica. Najčešći uzrok je urbanizacija i nelegalna seča šume za potrebe ogreva. Problemi seče šume su se pojavili u park-šumi „Šumice“ (seča stabala u blizini sportskog centra „Šumice“) dok su i dalje aktuelne ideje u vezi sa urbanizacijom dela šume.

Spomen park „Jajinci“ zaštićen je kao kulturno-istorijska celina, ali je potrebno propisati i mere očuvanja šumskog kompleksa i obnavljanja šume. Šume Makiša su pod zaštitom jer se nalaze u zoni zaštite vodoizvorišta, ali je potrebno delove i pošumiti odgovarajućim sadnicama. Reva bara se nalazi u zoni plavljenja Dunava i neophodno je da nepostoji mogućnost prenamene prostora.

LITERATURA

JKP „Zelenilo Beograd“, RJ za zaštićena prirodna dobra (interni podaci).

Samardžić I. (2017). Komunalno-higijenski problemi i mere zaštite životne sredine na teritoriji gradskog naselja Beograd, doktorska disertacija.

Zavod za zaštitu prirode Srbije, Sektor administrativnih poslova na vođenju Centralnog registra zaštićenih prirodnih dobara; Studije zaštite (elaborati), (interni podaci).

*2017. Strategija razvoja grada Beograda, strateški ciljevi, prioriteti i mere održivog razvoja do 2021. („Sl. list grada Beograda“, br. 47/17).

*2016. GUP Beograda 2021. („Sl. list grada Beograda“, br. 11/16).

*2014. Rešenje o prestanku zaštite zaštićenog prirodnog dobra „Lalino drvo“, („Sl. list grada Beograda“, br. 72/14).

*2013. Rešenje o prestanku zaštite zaštićenog prirodnog dobra „Stablo himalajskog borovca“ („Sl. list grada Beograda“, br. 57/13).

*2011. Strategija pošumljavanja područja Beograda, („Sl. list grada Beograda“, br. 20/11).

*2011. Zakon o komunalnim delatnostima („Sl. glasnik RS“, br. 88/11, 104/16, 95/18).

*2010. Rešenje o prestanku zaštite zaštićenih prirodnih dobara „Stablo japanske sofore, dva stabla ginka, gvozdeno drvo, stablo srebrne smrče i stablo judinog drveta“ („Sl. list grada Beograda“, br. 41/10).

*2010. Rešenje o prestanku zaštite zaštićenog prirodnog dobra „Kesten Jakšića na Senjaku“, („Sl. list grada Beograda“, br. 41/10).

*2010. Rešenje o prestanku zaštite zaštićenog prirodnog dobra „Stablo evropske crvene bukve“, („Sl. list grada Beograda“, br. 41/10).

*2009. Zakon o zaštiti prirode („Sl. glasnik RS“, br. 36/09, 88/10, 91/10, 14/16, 95/18).

*2005. Rešenje o stavljanju pod zaštitu prirodnog dobra „Veliko ratno ostrvo“, („Sl. list grada Beograda“, br. 7/05).

*2004. Regionalni prostorni plan administrativnog područja Beograda („Sl. list grada Beograda“, br. 10/04, 57/09, 38/11).

*2002. Projekat „Zelena regulativa Beograda“, Javno urbanističko preduzeće Urbanistički zavod Beograda, Beograd.